

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio VI. De variis Clausulis, quæ in Rescriptis apponi solent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

XIX. Nisi sit de illis Personis, à quibus non debet exigi de Jure Mandatum. *ibid.* §. ult. *Circa illas Personas Vide GLOSSAM in verbo Exigi.*

SECTIO IV.

De Vitiis, quæ contingere possunt in Formâ Mandati.

I. Propter modicum defectum non vitiatum Rescriptum, cum ex Præcedentibus & Subsequentibus possit cognosci Mandatoris intentio. *GLOSSA.*

II. Propter defectum syllabæ vel litteræ non vitiatum Rescriptum. *GLOSSA Verbo non deerat. fin.*

III. Rescriptum Apostolicum, pro eo, quod in hâc dictione, *Spoliarunt*, hæc figura, O, deest, asseritur vitiosum: Mandamus, quatenus, hoc non obstante, in negotio ipso præviâ ratione procedas. *De fide Instrumenti. Cap. Ex parte. §. Quia LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. II. Vide in Integrâ.*

IV. Propter abrasionem in narratione facti, Litteræ judicari non possunt falsæ, nec etiam haberi suspectæ. *De fide Instrumenti. Cap. Ex Litteris. §. dicimus. LIB. II. DECR. TIT. XXII. Cap. 3.*

V. Paucarum litterarum raturæ nequaquam Sapientis animum in dubitationem inducere debent circa falsitatem vel suspicionem Litterarum Apostolicarum. *De Crimine falsi. Cap. Ex conscientia. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 9. quod est ultimum.*

VI. Rescriptis Apostolicis, quæ manifestum continent in Constructione peccatum, fides non debet adhiberi. *De Rescriptis. Cap. Ad Audientiam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 11.*

VII. Rescriptum nihil valer, & est irritandum, si aliqua Notoria defint in eo. *DIST. X. Cap. 4. Optatum GLOSSA colligit Verbo Minus.*

VIII. Quisque sic Litteras Apostolicas studeat intueri tam in Bullâ, Filo, & Charta, quàm in Stylo, quod veras pro falsis vel falsas pro veris, modo aliquo non admittat. *De Crimine falsi. Cap. Quam gravi. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 6. fin.*

IX. Falsitas Litterarum Apostolicarum, vel in modo Dictaminis, vel in formâ Scripturæ, vel qualitate Chartæ cognoscitur. *De Crimine falsi. Cap. Licet §. illos. LIB. VI. DECR. TIT. XX. Cap. 5.*

X. Item diligens Indagator falsitatem poterit intueri, vel in adjunctione Filorum, vel in Collatione Bullæ, vel motione, vel obtusione; præsertim si Bulla non sit æqualis, sed alicubi magis tumida, & alibi magis depressa. *ibid.* §. ult. *In cæteris*

XI. Quoties aliqua Scripta sub Nomine Papæ destinata, redarguenda videntur falsitatis, nulla eis adhiberi fides debet. *De Crimine falsi. Cap. Super eo. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 2.*

XII. Præsumi non debet, quod pro Litteris de simplicij Justitiâ, fraudem Quis commiserit falsitatis. *De Crimine falsi. Cap. Accedens. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 8.*

XIII. Is, qui præsentaverit Litteras falsas, retineri debet diligenter. *ibid.* Cap. Super eo. *fin.* seu Cap. 2.

XIV. Super vitia falsitatis Litterarum, quas in Sede Apostolicâ Quis reportavit, per Censuram Ecclesiasticam compelli debent Testes veritati testimonium perhibere, si se gratiâ, odio, vel timore subtraxerint. *De Testib. cogendis. Cap. Cum contrâ. LIB. II. DECR. TIT. XXI. Cap. 9.*

XV. Qui Litteris non usus est, postquam falsas eas esse cognovit; puniri non debet: &, si punitus fuit, in eundem statum restitui debet. *De Crimine falsi. Cap. Accedens. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 8.*

XVI. Quod per Litteras falsas mandatum fuerit, non debet observari. *ibid.* Cap. Super eo. *med.* LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 2.

XVII. Si quæ Beneficia personalia sine Die & Consule fuerint deprehensa, autoritate careant. *CAUS. XXV. QUÆST. II. Cap. 16. Dicenti. §. 7. in Subjèctis à GRATIANO Legibus.*

XVIII. Ordo Scripturæ, seu error Scribentis, aut Verborum transpositio, sequenda non est contrâ Jus

Commune. *De Rescriptis. Cap. Causam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 18.*

XIX. Si Quid occasione illius erroris attentatum fuerit in præjudicium alterius Partis, revocari debet. *ibid.*

SECTIO V.

De modo, quo Rescripta Apostolica diriguntur, & quid operetur Narratio Papa.

I. Stylus ubilibet Litterarum Apostolicarum & Aliarum, quæ ab eâ emanant in tantum pro Lege servatur, ut Litteræ præter Stylum expeditæ falsitatis suspicionem non careant. *Bulla XXIV. SIXTI. IV. Quoniam Nonnulli. §. 3. An. 1484.*

II. Apostolica Sedes consuetudinem in suis Litteris hanc tenet, ut Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, Fratres appellet; Cæteros autem Reges, Principes, vel alios cujuseumque Ordinis, Filios appellet. *De Crimine falsi. Cap. Quam gravi. LIB. V. DECR. TIT. XX. Cap. 6. Vide GONZALEM in Commentario.*

III. Falsæ sunt Litteræ Episcopo præsentatæ, in quarum Salutatione, *Dilectus in Christo Filius* vocatur. *ibid.*

IV. Cum uni tantum Personæ Papæ Litteræ diriguntur, nunquam ei loquitur in Plurali; ut *Vos sive Vestri*, & his similia in ipsis Litteris apponantur. *ibid.*

V. Si quem Summus Pontifex sub Titulo cujuslibet Dignitatis ex certâ etiam scientiâ Verbo Constitutione, vel Litteris nominet, seu quovis alio modo tractet; per hoc in Dignitate illâ ipsum approbare non intelligitur, aut quicquam ei tribuere novi juris. *CLEMENTINA Si Summus. De Sent. Excom. §. similiter seu CLEMENTINARUM LIB. V. TIT. X. Cap. 4. quod est ultimum.*

VI. Quod mandatur Capitulo, intelligit mandari Cuilibet de Capitulo, ita ut, qui tempore Litterarum erat v. g. Archidiaconus, & Canonicus, possit, postquam factus est ejusdem Ecclesiæ Episcopus, Rescriptum Capitulo directum executioni demandare ac Beneficium conferre. *De Rescriptis. Cap. Eam te. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 7.*

VII. Verba Narrativa Rescriptorum Papalium, quibus Papa se fecisse aliqua pacta, excommunicasse, suspendisse, resignationem Beneficii alicujus recepisse narrat; & super quibus ejus Gratia & intentio fundatur, plenam fidem faciunt in Judicio. *CLEMENTINARUM De Probationibus. Cap. Litteris. LIB. II. TIT. VII. Cap. 1. Et un. Non recipitur in Galliâ, Pragmatica Sanctio & Concordata commonent.*

VIII. Vices, non Loco, sed Personæ Papa tribuit, cum de subsequenti conversatione præsumit ex transactâ vitâ. *de Præsumptionibus. Cap. Mandata. In integrâ. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXIII. Cap. 6.*

IX. Si aliquando fortè contigerit, quod eis, qui autoritate Apostolicâ sunt Excommunicationi subjeti, Litteræ Apostolicæ cum Salutationis alloquio destinentur; non propter hoc Excommunicationis credatur Sententia relaxa: cum per ignorantiam, vel negligentiam, aut occupationem nimiam, vel etiam per subreptionem contingat, hujusmodi Litteras impetrari. *De Sent. Excom. Cap. si aliquando. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 41.*

SECTIO VI.

De Variis Clausulis, quæ in Rescriptis apponi solent.

I. In Apostolicis Litteris intelligenda est hæc Conditio, etiamsi non apponatur, *Si Preces veritate nitantur. DE RESCRIPTIS. Cap. Ex parte LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 2. §. verum.*

II. Per Clausulam Generalem in Rescripto, quo Causa committitur, *adversus talem & quosdam alios super tali negotio & quibusdam aliis*, Delegatus non potest jurisdictionem exercere, antequam exprimantur Personæ vel Res. *De Rescriptis. Cap. Pastoralis. §. Quoniam. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 14.*

III. Per Generalem Clausulam, *Quidam alii*, quæ in Litteris Apostolicis inferitur, ultra Tres aut Quatuor

Quatuor in Judicium non trahantur, quorum Nomina in primo Citatorio exprimat Impetrator. In VI. De Rescriptis. Cap. Cum in multis. LIB. I. TIT. III. Cap. 2.

IV. Romana Ecclesia Abolutionem Sententiæ Delegatorum Judicium nequaquam consuevit aliis delegare, nisi in Litteris Commissionis contineatur expressè de sufficienti cautione præstandâ ab his, qui absolvi debent, quòd Judicio Ecclesiæ debeant obedire. De Sent. Excom. Cap. Ad hæc. LIB. V. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 12.

V. Clausula in Rescriptis (Si Duo vel Tres interesse nequiverint, Unus vel Plures nihilominus exequantur) quandò scilicet pluribus Causa committitur; intelligitur de impotentia tam Juris, sive per Canonicum Impedimentum, quàm Facti, v. g. per mortem vel inevitabilem necessitatem. De Rescriptis. Cap. Sciscitatus. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 13.

VI. Non intelligitur verò, quandò eorum aliquis non vult: nisi Rescriptum exprimat; vel noluerint interesse. *ibid.*

VII. Clausula (si ita est) in Rescripto debet ad omnia, quæ præmissa sunt, referri. *ibid.* Cap. Olim. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 25.

VIII. Cùm in Mandatis Causa committitur, (etiam Appellatione remotâ;) solis Partibus, inter quas Causa commissa est, Appellationis remedium est sublatum, non aliis. *ibid.* Cap. Super eo. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 15. Odiosa est, ideòque non extendenda.

IX. Quandò in Rescripto apponitur Clausula (omni Appellatione remotâ,) qualibet Provocatio intelligitur removeri, quæ à Jure non indulgetur expressè. de Appellationibus Cap. Pastoralis. §. 1. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 53. Circa hanc Clausulam, Vid. GONZALEM in Cap. 1. de Rescript. n. 8. FLOREN. I. Part. p. 82.

X. Cùm pluribus Articulis in una Commissione positus, in uno tamen contingit Appellationem expressè vetari; in omnibus Appellatio intelligitur interdicta. *ibid.* de Appellationibus Cap. Secundò. §. in quo. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41. Quod restringendum ad Casum, in quo omnes Articuli respiciunt idem negotium.

XI. Quoties Clausula (Appellatione remotâ, in medio Litterarum ponitur, si sunt plura negotia se minime contingentia, præmissa tantum complectitur. De Appellationibus Cap. Inquisitioni. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 71.

XII. Si prædicta Clausula in fine Litterarum iteretur, omnia complectitur. *ibid.*

XIII. Per Litteras in quibus dicitur (Nullis Litteris Veritati & Justitia præjudicantibus) vel sub aliâ formâ verborum, non revocantur speciales Litteræ, dummodò de illis nihil expressè dicatur. De Confirmatione nuli. Cap. Bone. LIB. II. DECR. TIT. XXX. Cap. 3. §. 2.

XIV. Mandari quid simpliciter dicitur, si in Litteris non continetur (Non obstantibus aliquibus, per que effectus Gratia potest impediri vel differri) In VI. de Præbendis. Cap. Ei, cui. cum GLOSSA Verbo simpliciter.

XV. Utriusque Juris Argumenta nos docent, quòd ea, quæ in principio sunt Rescripti, ad medium & ad finem; illa verò, quæ in medio, ad finem atque principium, sæpè referri contingat. De Appellationibus Cap. Secundò. §. in quo. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41.

XVI. Circa Regulam Motu proprio hic omissem. Vid. GONZALEM in Cap. 8. de Rescript. n. 15. Illius effectus explicat in Rescriptis, concessis etiam super precibus Impetrantis.

SECTIO VII.

Quos effectus pariat Rescriptum, & ad quas Personas extendatur?

I. Decretalis Epistola non ad deprimendam cujusque justitiam, sed ad removendum grava-

Tom. I.

men datur à Sede Apostolicâ. De Appellationibus Cap. Suggestum. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 15.

II. Non est intentionis Papæ, nec esse debet, Jurisdictioni cujusquam per Mandatum suum derogare. De Officio Judicis Ordinarii. Cap. Licet. LIB. I. DECR. TIT. XXXI. Cap. 12.

III. Quæcumque forma in Mandatis præscribatur, non est intentionis Papæ, aliis præjudicium generare. De Officio & Potest. Jud. Delegati. Cap. Super eo. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 25.

IV. Nihil interest in Rescripto: utrum quid inhi-beatur primò, an secundò, medio, an fine. De Appellationibus. Cap. Secundò. §. in quo. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 41.

V. Nullum intendit Papa per suas Litteras præjudicium generare. De Privilegiis. Cap. Quia intentionis. fin. LIB. V. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 29.

VI. Concessio facta per Rescriptum, nullum affert præjudicium ei, cui jus acquisitum est de speciali Consuetudine, Privilegio, vel Statuto, nisi hoc expressè in Rescripto caveatur. De Rescriptis. Cap. Si propter. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 10. In VI.

VII. Ut valeat hujusmodi specialis Concessio, debet in Rescripto apponi Clausula, Non obstantibus quibuslibet Consuetudinibus, Privilegiis, vel Statutis. *ibid.* GLOSSA in verbo Statutis notat jura hæc specialia ut contraria Juri Communi revocata per Cap. 40. de Elect. in VI. & Clementinam 7. de Elect. Undè hujusmodi Clausula minus odiosa aparet.

VIII. Litteræ super re litigiosâ impetratæ non facientes de lite mentionem, præjudicium non generant ei Parti, quæ est in Possessione illius rei. De Privilegiis. Cap. Dudum. LIB. V. DECR. TIT. XXXIII. Cap. 31.

IX. Rescriptum potest valere ad unum effectum, & non valere ad alium, putà ad obtinenda Beneficia sine Curâ, quamvis non valeat ad obtinendum Beneficium habens Curam Animarum in his. De Rescriptis. Cap. Si eo tempore. colligitur. LIB. I. TIT. III. Cap. 9.

X. Cùm in Commissionibus Summi Pontificis minores & viliores Personæ solummodò designantur, Majores & Digniores sub Clausula Generali intelliguntur includi. De Rescriptis. Cap. Sedes. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 15.

XI. Non licet occasione istius Generalitatis plures Personas in Judicium evocare. *ibid.*

XII. Rescriptum obtentum contrà hominem unius Diœcesis, non valet contrà hominem ejusdem nominis sed alterius Diœcesis. *ibid.* Cap. Significante seu Cap. 34.

XIII. Per Rescriptum impetratum contrà homines Civitatis; etsi sit Clausula Generalis & Quidam alii. *ibid.* Cap. Rodolphus. seu Cap. 35.

XIV. Per Rescriptum contrà Decessorem obtentum, conveniri non potest Successor; nisi Decessor dum viveret, fuerit in Judicium evocatus: etiamsi sit Clausula Generalis (& Quidam alii) *ibid.* Cap. significavit. Cap. 36.

XV. Successor convenitur per Rescriptum contrà Antecessorem impetratum, etsi proprium nomen Antecessoris sit expressum, & citatus non fuerit; quandò ob communem utilitatem, & nomine Ecclesiæ, debitum contractum est. De Foro Competenti. Cap. Dilecti GLOSSA colligit, Verbo Contrà LIB. II. DECR. TIT. II. Cap. 34. eo casu Rescriptum censetur impetratum nomine Ecclesiæ.

XVI. Mandatum Apostolicum, ut cùm Monachis dispensetur, etiam ad Abbates extenditur. De Simonia. Cap. Mandato. LIB. V. DECR. TIT. III. Cap. 46. quod est ultimum. Favorem continet, ideòque ampliandum.

XVII. Qui aliquas Personas expressit in Rescripto, non potest eo uti contrà alias Partes, ut cum his Judicio contendat. De Rescriptis. Cap. Sedes. LIB. I. DECR. TIT. II. Cap. 15.